

IMIĘ *MARIA* ORAZ JEJ FORMY POCHODNE
WE WSPÓLczesNEJ CHREMATONIMII POLSKIEJ
(NA PRZYKŁADZIE NAZW HOTELI, OŚRODKÓW WCZASOWYCH, WILLI,
PENSJONATÓW, KWATER PRYWATNYCH I AGROTURYSTYCZNYCH,
POKOI GOŚCINNYCH ITP.)

Słowa tematyczne: chrematonimia, antroponimia, chrematonimy użytkowe, struktura i funkcje nazw obiektów noclegowych

Imię — jedna z kategorii antroponimicznych — to indywidualna nazwa osobowa, której pierwotną i podstawową funkcją jest nazywanie ludzi. Wraz z nazwiskiem identyfikuje daną osobę i wyróżnia ją spośród innych — reprezentuje tę osobę przez całe życie. Pełni funkcję referencyjną: nominacyjną, identyfikacyjną, dyferencyjną — to podstawowe i pierwotne funkcje imienia. Pełni także funkcję ekspresywną przez nacechowanie emocjonalne. Imiona mają zdolność wariacji. Imiona zdrobniałe, formacje hipokorystyczne o mniej lub bardziej wyraźnym charakterze ekspresyjnym występują najczęściej w języku potocznym. W małych wspólnotach komunikatywnych w imionach objawia się uczuciowy stosunek do nazywanego, wyrażany za pomocą form spieszonych.

Imiona osobowe wykraczają daleko poza swoją funkcję prymarną. Antroponimy, a najczęściej właśnie imiona, są wykorzystywane na szeroką skalę w chrematonimii. Stają się nazwami firm, przedsiębiorstw, zakładów pracy, zakładów usługowych, sklepów, agencji, biur, kin, klubów, kawiarni, pubów, restauracji, hoteli i wielu innych obiektów działalności gospodarczej. Często zjawiskiem jest występowanie imion osobowych w nazewnictwie artykułów z rozmaitych branż. Tego typu nazwy własne nadawane takim czy innym obiektom są tworzone przez wybór jednostki nazewniczej z już istniejącego zbioru nazw. Jednym z wielu sposobów tworzenia chrematonimów jest wyzyskiwanie zakorzenionych w polskiej antroponimii imion żeńskich (często o dużym ładunku ekspresji, w postaci zdrobnień i spieszceń). Stanowią one liczną grupę chrematonimów odimiennych. Omawiane w niniejszym artykule nazwy obiektów

noclegowych powstały w procesie transonimizacji imion żeńskich oraz form pochodnych imion derywowanych sufiksalnie.

Funkcjonowanie imion jako chrematonimów jest, jak się okazuje, zjawiskiem bardzo szerokim. W roli chrematonimów występują zazwyczaj imiona popularne, chętnie sięga się po formy zdrobnień i spieszczeń, rzadziej zgrubień. Na ogół są to imiona postaci rzeczywistych, rzadziej fikcyjnych. Wykorzystuje się albo dowolne imię (które się podoba, ładnie brzmi), albo imię właściciela/właścicielki bądź osoby im bliskiej (współmałżonka, dziecka). Struktura imion użytych we wtórnej funkcji chrematonimów bywa różnaita: od postaci oficjalnych (urzędowych) po różne formy pochodne, często hipokorystyczne. Można również zaobserwować imiona, które, stając się chrematonimami, przybrały obcą formę: pisownię, strukturę słowotwórczą, wymowę.

Utworzenie chrematonimu jest świadomym i zamierzonym działaniem, mającym na celu wykreowanie nazwy atrakcyjnej, która kojarzyłaby się pozytywnie, a przede wszystkim zwracała uwagę odbiorcy na obiekt i zainteresowała nim. Umiejętny dobór nazwy ma zatem służyć reklamie. Słowem, obok funkcji identyfikacyjno-dyferencyjnej, polegającej na nazywaniu indywidualnego obiektu i wyróżniania go spośród innych należących do tej samej klasy, nazwa ma pełnić funkcję konotacyjno-pragmatyczną (reklamową, marketingową, ekspresywno-impresywną), a ponadto funkcję deskryptywną (informacyjno-semantyczną, komunikacyjną), przekazując informacje o desygnowanym obiekcie.

Przedmiotem rozważań w niniejszym artykule będzie zakres wtórnego użycia imienia *Maria* oraz jego form pochodnych w nazwach wszelkiego typu obiektów noclegowych, a także przedstawienie sposobów tworzenia tej kategorii onimów odantroponimicznych oraz wskazanie ich funkcji.

Nazwy obiektów noclegowych, nadawane na ogół przez ich właścicieli, należą do chrematonimów użytkowych. A. Gałkowski w swoim studium poświęconym chrematonimom w funkcji kulturowo-użytkowej, opierającym się na szerokiej kulturowej definicji chrematonimii i formule użytkowości językowej, chrematonimami użytkowymi nazywa:

[...] wszystkie nazwy własne, będące niejako językowym dowodem ludzkiej aktywności w różnych obszarach kulturowych życia publicznego: przestrzeni społecznej, gospodarczej, kulturalnej, artystycznej, ludycznej, edukacyjnej, naukowej, technicznej, religijnej, parareligijnej, ideologicznej, ekologicznej, prozdrowotnej, promującej lub potępiającej pewne postawy itp. Przestrzenie te w każdym rozwiniętym kraju świata przepełnione są nazwami obiektów, organizacji, instytucji oraz przedsięwzięć, które sterują różnymi aspektami funkcjonowania człowieka w „nowoczesnej cywilizacji” (2011, s. 51).

Omawiane nazwy obiektów noclegowych są swego rodzaju komunikatem, „hasłem spełniającym rolę użytkowego zawiadomienia w obiegu publicznym” (s. 51).

Podstawę materiałową artykułu stanowią nazwy: hoteli, moteli, pensjonatów, willi, ośrodków czasowych i wypoczynkowych, domków kempingowych, pokoi gościnnych, kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych, odnotowane na terenie całej Polski, zwłaszcza w górskich miejscowościach turystycznych oraz polskim wybrzeżu. Całość zebranego przeze mnie ilustracyjnego materiału onimicznego stanowią nazwy identyfikujące 161 obiektów noclegowych, pozyskane ze stron internetowych prezentujących informacje o miejscach noclegowych w Polsce, wynotowane z katalogów biur podróży, przewodników turystycznych, prospektów, folderów reklamowych oraz znane z autopsji.

Nazwy miejsc noclegowych najczęściej są formacjami wieloskładnikowymi, składającymi się z nazwy typu obiektu (określenia typu: *Pokoje Gościnne*, *Pensjonat*, *Willa*, *Noclegi*), wskazującej na jego przynależność do typu obiektów noclegowych, oraz tzw. nazwy właściwej. Na pierwszym miejscu jest zazwyczaj nazwa typu obiektu, a na drugim antroponim, np. *Hotel „Maria”*, *Pensjonat „Maryla”*, *Pokoje Gościnne „Marysia”*. Odantroponimiczne nazwy miejsc noclegowych mają również postać nazw jednoskładnikowych, np.: *Maria*, *Marysieńka*, *Mania*, nieinformujących, że jest to obiekt noclegowy. Skoro założeniem artykułu jest omówienie funkcjonowania imienia *Maria* oraz jego form pochodnych jako chrematonimów, analizowana będzie wyłącznie struktura imion użytych we wtórnej funkcji nazw obiektów oraz będą rozpatrywane motywacje tej grupy onimów, o wyborze określonego imienia jako nazwy obiektu noclegowego decydować bowiem mogą różne czynniki.

Analizowane chrematonimy powstały w procesie transonimizacji, czyli przeniesienia nazwy własnej z klasy antroponimów do klasy chrematonimów, zazwyczaj bez zmian formalnych.

Wśród nazw obiektów noclegowych utworzonych od imienia *Maria* i jego form można wyodrębnić następujące modele nazewnicze:

1) nazwy tworzone od imion oficjalnych (metrykalnych) w pełnej formie, np.: *Maria*, *Marianna*, *Maryla*, *Maryna*;

2) nazwy powtarzające imiona nieoficjalne, derywowane, utworzone sufiksalnie, tj. formy deminutywne, czyli zdrobnienia i formy hipokorystyczne (spieszczenia), wartościowane dodatnio, zazwyczaj z sufiksami *-ka* (też z rozszerzeniem *-eń-ka*), *-sia*, *-’a*, np.: *Marylka*, *Marynka*, *Marysia*, *Marysieńka*, *Marynia*, *Mania*, także formy augmentatywne, np.: *Marycha*;

3) nazwy komponowane w postaci wyrażań przyimkowych z użyciem imion i przyimka *u*, typu: *U Marii*, *U Marysi*, *U Marysieńki*, *U Marianny*, *U Marychy*, *U Maryli*, *U Marylki*, *U Maryny*, *U Maryni*, *U Mani*, nazwy o strukturze wyrażań wielowyrzowych, najczęściej połączone spójnikiem *i*, np.: *Maria i Helena*,

U Marysi i Jacka, oraz zestawienia składające się z nazwy z oznaczeniem cyfrowym, np. *Maria II*, *Maria 4*, *Maria 5*.

Na podstawie przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, iż nazwami obiektów noclegowych występującymi najliczniej i charakterystycznymi dla wszystkich regionów Polski są nazwy równe brzmieniowo imieniu *Maria* w formie oficjalnej (urzędowej). Z wykorzystaniem tego imienia utworzono nazwy następujących typów obiektów:

— hoteli, np.: *Hotel „Maria”* (Brójce, Dębno Polskie, Nowe Brzesko, Strzelin, Warszawa), *Aparthotel „Maria”* (Kraków), *Hotel & Restauracja „Maria”* (Wałbrzych);

— moteli, np. *Motel „Maria”* (Opatówek);

— pensjonatów, np.: *Pensjonat „Maria 4”* (Zakopane), *Pensjonat „Maria 5”* (Zakopane) — z dodatkowym oznaczeniem cyfrowym;

— willi, np.: *Willa „Maria”* (Kazimierz Dolny, Kościelisko, Kraków, Krościenko nad Dunajcem, Międzywodzie, Sosnowka k. Karpacza, Szczawnica), *Villa „Maria”* (Białka Tatrzańska);

— domów oraz ośrodków wczasowych i wczasowo-rehabilitacyjnych, np.: *Dom Wczasowy „Maria”* (Murzasichle, Podgórzyn, Szczyrk), *Ośrodek Wczasowy „Maria”* (Dąbki), *Ośrodek Wczasowo-Rehabilitacyjny „Maria”* (Darlówko Zachodnie, Zakopane);

— domów i ośrodków wypoczynkowych, np. *Ośrodek Wypoczynkowy „Maria”* (Istebna, Lewin Kłodzki), *Dom Wypoczynkowy „Maria”* (Władysławowo), *Dom Wypoczynkowy „Maria II”* (z oznaczeniem cyfrowym; Władysławowo);

— pokojów gościnnych i apartamentów, np. *„Maria”* (Krynica Morska, Tresna, Żywiec).

W tej grupie chrematonimów odimiennych należy wyróżnić nazwę pensjonatu *Willa „Marie”* w Krynicy Zdroju, w której imię właścicielki Marii Lelito utrwalone zostało w obcej formie.

Odnotowujemy liczne nazwy w formie wyrażenia z przyimkiem *u* oraz imieniem *Maria*, np.: *Hotel „U Marii”* (Gorzów Wielkopolski), *Willa „U Marii”* (Zakopane), *Dom Wczasowy „U Marii”* (Swonegacie), domy i pokoje gościnne: *„U Marii”* (Gliczarów Dolny, Kluszkowce, Kołobrzeg, Sopot, Szaflary, Szczawnica).

Dobór imienia stanowiącego nazwę obiektu bywa przypadkowy, często jednak nazwy powtarzają imiona właścicielek obiektów bądź imiona członków najbliższej rodziny właściciela (żon i córek), np.: *Hotel „Maria-Helena”* (Szczawno-Zdrój), *Villa „Maria & Helena”* (Szczawnica). Nazwy, których podstawą są imiona właścicieli, mają identyfikować osoby z wtórnie nazwanym obiektem, są to zatem nazwy o charakterze dzierżawczym. Użycie imienia jako składnika wyrażenia z przyimkiem *u* jest dodatkowym elementem podkreś-

lającym dzierżawczość, np. „*U Marii*” (Dom Gościnny Marii Kułakowskiej w Kołobrzegu).

Bywa, że pojawiające się w nazwach obiektów imiona odnoszą się do znanych kobiet, np. *Hotel & Restauracja „Maria Antonina”* (Zagórze Śląskie). Sięganie po imiona postaci historycznych, zwłaszcza imiona królewskie (często podwójne), jest zabiegiem celowym, stosowanym przez kreatora nazwy do podkreślenia atrakcyjności i wyjątkowości miejsca. Twórcy nazw chętnie powielają w chrematonimach tytuł popularnej piosenki „*Anna Maria*” (z repertuaru Czerwonych Gitar), np. *Dom Wypoczynkowy „Anna Maria”* (Małe Ciche).

W nazewnictwie miejsc noclegowych podstawą nazw są również oficjalne formy imienia *Maria*: *Maryla*, *Maryna* oraz *Marianna*¹, od dawna mające status samodzielnych imion.

Imię *Maryla* zostało przeniesione bez zmian formalnych na nazwy następujących obiektów: *Hotel „Maryla”* (Sopot), *Willa „Maryla”* (Konstancin-Jeziorna, Łeba), *Pensjonat „Maryla”* (Jantar), *Pokoje Gościnne „Maryla”* (Ruda Śląska) i *Noclegi „Maryla”* (Skawa), *Dom Wczasowy „Maryla”* (Karwia, Rewal), *Dom Wczasowy „Maryla”* (od im. właścicielki Marii Mienik; Władysławowo), *Domki campingowe „Maryla”* (Sopot). Imię *Maryla* występuje także w nazwach obiektów mających postać wyrażenia z przyimkiem *u*. Są to nazwy: *Pokoje Gościnne „U Maryli”* (Ciechocinek, Wieliczka, Władysławowo) oraz *Obiekt Agroturystyczny „Ostrzycka Gościna u Maryli”* (od im. właścicielki Maryli Szalewskiej; Ostrzyce).

Imię *Maryna* pojawia się w nazwie: *Dom Wypoczynkowy „Maryna”* (Białka Tatrzańska) oraz jako składnik nazwy o strukturze wyrażenia przyimkowe: *Pokoje Gościnne „U Maryny”* (Małe Ciche), *Dom Gościnny „U Maryny”* (Poronin). Biorąc pod uwagę lokalizację tych nazw wyłącznie w regionie Tatr, można przypuszczać, że podane przykładowo onimy motywowane są imieniem *Maryny* — ukochanej legendarnego *Janosika*.

Z wykorzystaniem imienia *Marianna* utworzono nazwy następujących obiektów: *Willa „Marianna”* (Gdynia, Jastrzębia Góra, Międzyzdroje, Szczawnik, Władysławowo), *Willa „Marianna”* (od im. właścicielki Marii Łukaszewskiej; Łądek-Zdrój), *Pensjonat „Marianna”* (Zakopane), *Pokoje Gościnne „Marianna”* (Dziwnów, Łeba, Zakopane); spotykamy również nazwy w postaci wyrażenia przyimkowego: *Pensjonat „U Marianny”* (Augustów, Bukowina Tatrzańska).

Jako podstawy nazw obiektów noclegowych (najczęściej obiektów małych: pokoi gościnnych, kwater prywatnych, pensjonatów i gospodarstw agrotury-

¹ „Przez długie wieki imię *Maria* nie było w Polsce nadawane albo nadawano je niezwykle rzadko, przez wzgląd na jego świętość (tabu sakralne). Zastępowało je imię *Marianna*, w pewnych okresach bardzo często” (Malec, 2001, s. 29). Imię *Maryjana*, *Maryjanna* pochodzi od męskiego imienia *Marian*, łac. *Marianus*; *Marianna* to także forma żeńska imienia *Marian*.

stycznych) obok imion pełnych (oficjalnych) chętnie wykorzystywane są przez twórców nazw ekspresywne formy imienia, tj. formacje deminutywne i hipokorystyczne o określonym ładunku emocjonalnym, krótkie, miłe w brzmieniu, powszechnie używane w nieoficjalnych sytuacjach komunikacyjnych (prywatnych, rodzinnych i towarzyskich).

Nazwa powinna zarówno świadczyć o charakterze obiektu, podkreślać jego indywidualne cechy, jak i być atrakcyjna oraz sugestywna, powinna ładnie i swojsko brzmieć oraz miłe się kojarzyć, a przede wszystkim być łatwa do zapamiętania. Nazwa ma zapraszać — spowodować, że obiekt będzie postrzegany przez turystów jako przytulny, przyjazny i gościnny. Temu celowi mają służyć właśnie zdrobniałe i spieszczone formy imienia występujące w funkcji chrematonomów, które sugerują przytulność wewnątrz oraz atmosferę bliskości i serdeczności, jakiej można się spodziewać ze strony właściciela.

Wśród zdrobnień i spieszczeń od imienia *Maria* i jego form oficjalnych mamy derywaty utworzone sufiksami: z podstawowym [ś] palatalnym, tj. *-sia*, np. *Marysia*; *-ka* (też z rozszerzeniem *-eń-ka*), np.: *Marysieńka*, *Marylka*, *Marynka*; *-’a*, np. *Mania*, *Marynia*. Spotykamy również formę zgrubiałą (augmentatywną) *Marycha*.

Z wykorzystaniem form pochodnych (deminutywnych i hipokorystycznych) imienia *Maria* utworzono dla następujących obiektów noclegowych:

— nazwy z formantem sufiksальnym *-sia*: *Hotel „Marysia”* (Rewal, Władysławowo), *Ośrodek Wczasowy „Marysia”* (Niechorze), *Dom Wczasowy „Marysia”* (Karwieńskie Błota), *Villa „Marysia”* (Gdynia-Orłowo, Jastrzębia Góra, Rowy), *Pokoje Gościnne „Marysia”* (Gdynia, Jastarnia, Kościelisko, Zieloniec). Spotykamy również nazwy w postaci wyrażenia przyimkowego (przyimek *u* + derywat od imienia *Maria* w dopełniaczu): *Pensjonat „U Marysi”* (Pisz), *Dom Wypoczynkowy „U Marysi”* (Jarosławiec), *Dom Gościnny „U Marysi”* (od im. właścicielki Marii Jońcy; Dębica Kaszubska), *Pokoje Gościnne „U Marysi”* (Bukowina Tatrzańska, Czarna Góra, Gliczarów Górny, Polańczyk, Szczawnica, Ustka, Witów, Zakopane), *Agroturystyka „U Marysi”* (Jabłonka), a ponadto nazwy pokoi gościnnych o strukturze wyrażen wielowyrzowych: *„Noclegi u Marysi”* (Krzeszowice), *„U Marysi i Jacka”* (Murzasichle), *„U Marysi na Dolinie”* (Poronin);

— nazwy z sufiksem *-ka*: *Pensjonat „Maryśka”* (Zakopane, Żegiestów), *Gospodarstwo agroturystyczne „Maryśka”* (Małe Leżno), oraz z rozszerzonym sufiksem *-eń-ka*: *Villa „Marysieńka”* (Karpacz Górny, Zakopane), *Pensjonat „Marysieńka”* (Marki), *Uzdrowskie SPA Pawilon „Marysieńka”* (Cieplice), *Dom Wypoczynkowy „Marysieńka”* (Polanica-Zdrój, Szklarska Poręba), *Ośrodek Wypoczynkowy „Marysieńka”* (Lewin Kłodzki, Przysucha), *Kwatery Prywatne „Marysieńka”* (Kąty Rybackie, Krynica Morska, Zawoja), *Dom Gościnny*

„*Marysieńka*” (Władysławowo), *Pokoje Gościnne „Marysieńka”* (Jastarnia), *Gospodarstwo Agroturystyczne „Marysieńka”* (Rymanów-Zdrój), też jako składnik nazwy w postaci wyrażenia przyimkowego: *Pokoje Gościnne „U Marysieńki”* (Poronin, Wola Kalinowska), *Gospodarstwo Agroturystyczne „U Marysieńki”* (Szczawnica). Niewykluczone, iż imię *Marysieńka* pojawiające się jako nazwa licznych obiektów noclegowych wiąże się z osobą królowej Marysieńki, żony Jana III Sobieskiego.

Wśród onimów omawianego typu obiektów odnotowujemy również imię *Mania*, które jest formą spieszczoną imienia *Maria*. Są to nazwy: *Pensjonat „Mania”* (Białka Tatrzańska), *Domek Letniskowy „Mania”* (Gudowo) oraz nazwy w postaci wyrażenia z przyimkiem *u*, niejednokrotnie mające związek z imieniem właścicielki: *Pensjonat „U Mani”* (od im. właścicielki Marii Jachymiak; Murzasichle), *Pokoje Gościnne „U Mani”* (Gdańsk-Świbno), *Domek Letniskowy „U Mani”* (Ustronie Morskie), *Gospodarstwo Agroturystyczne „U Mani”* (od im. właścicielki Marii Kaszubskiej; Ciechocinek), *Gospodarstwo Agroturystyczne „U Mani”* (od im. właścicielki Marii Brych; Strzelin).

Mamy ponadto nazwy równie brzmieniowo imieniu *Marychna*: *Hostel „Marychna”* (Oborniki), *Ośrodek Kolonijno-Wypoczynkowy „Marychna”* (Czorzstyn), *Willa „Marychna”* (Piwniczna-Zdrój), *Willa „Marychna”* (Konstancin-Jeziorna) — nazwa motywowana bezpośrednio, nadana obiektowi na cześć zmarłej córki właściciela Feliksa hr. Łubieńskiego, *Willa „Marychna”* (Wierchomla Wielka) — nazwa utworzona od zdrobniałej formy imienia właścicielki obiektu Marii Dropek.

Od imienia *Marylka*, będącego najpopularniejszym zdrobnieniem imienia *Maryla*, pochodzą następujące nazwy obiektów: *Pensjonat „Marylka”* (Grzybowo), *Dom Wczasowy „Marylka”* (Sianożęty), *Villa „Marylka”* (Piwniczna-Zdrój), *Pokoje Gościnne „Marylka”* (Mikoszewo) oraz nazwa w postaci wyrażenia przyimkowego: *Dom Gościnny „U Marylki”* (Ustronie Morskie).

Nazwy obiektów noclegowych powtarzają ponadto imię *Maryna* w formach nieoficjalnych, zdrobniałych, a mianowicie w formie: *Marynka*: *Gospodarstwo Agroturystyczne „Marynka”* (Cyców), *Pokoje Gościnne „Marynka”* (Władysławowo, Zakopane) oraz w formie *Marynia*: *Pensjonat „Marynia”* (Karpacz), najczęściej jako składnik wyrażenia z użyciem przyimka *u*: *Domek Letniskowy „U Maryni”* (Łeba), *Kwatery Prywatne „U Maryni”* (Krosno), *Pokoje Gościnne „U Maryni”* (Polańczyk, Szczawnik), *Gospodarstwo Agroturystyczne „U Maryni”* (Myczków).

Rzadziej pojawiają się i funkcjonują jako chrematonimy imiona w postaci zgrubienia. W zgromadzonym materiale wystąpiła nazwa obiektu w formie wyrażenia z przyimkiem *u* oraz imieniem *Marycha*: *Pensjonat „U Marychy”* (Gostchorze).

Podsumowując, należy stwierdzić, że sposoby tworzenia chrematonimów są nieograniczone, a jednym z nich jest wykorzystywanie imion żeńskich, zarówno ich pełnych form oficjalnych, jak i form pochodnych (deminutywnych, hipokorystycznych oraz augmentatywnych). Ich występowanie w funkcji chrematonimów jest charakterystycznym zjawiskiem w nazewnictwie obiektów noclegowych.

Przedstawione przykłady imion we wtórnej funkcji tej klasy onimów są zaledwie ułamkiem zasobu współczesnej chrematonimii, niemniej zaprezentowany materiał pozwala na następujące wnioski.

Celem niniejszego artykułu był opis współczesnych nazw obiektów noclegowych zawierających w strukturze imię *Maria* i jego formy pochodne, przedstawienie tej struktury oraz próba ustalenia motywacji nazewnictwa. Analiza nazw pozwoliła wyodrębnić dwa modele nazewnictwa: nazwy powtarzające imiona podstawowe (metrykalne, urzędowe) i nazwy powtarzające imiona nieoficjalne, derywowane. W zebranych materiale onimicznym w przeważającej większości mamy do czynienia z nazwami odantropoimicznymi w formie przeniesień bez zmiany podstawy nazwotwórczej, nieco rzadziej natomiast — z derywatami sufiksalnymi. Imiona są najczęściej jedynym (obok nazwy określającej rodzaj obiektu) składnikiem nazwy, ale zdarza się również, że są jednym z elementów rozbudowanej nazwy właściwej, np.: *U Marysi na Dolinie, Ostrzycka Gościna u Maryli*. Wtórnie użyte w funkcji chrematonimów imiona występują w dwu formach fleksyjnych: mianownika i dopełniacza liczby pojedynczej.

Łącznie zgromadzono i poddano analizie 33 nazwy określające 161 obiektów noclegowych, przy czym do najliczniej reprezentowanych należą nazwy równe formalnie imieniu *Maria* — 32 obiekty. Na drugim miejscu pod względem frekwencji jest nazwa *Marysieńka*, użyta na określenie 15 obiektów. Do licznych należą również nazwy *Marianna* (12 obiektów) oraz *Marysia*, która wystąpiła 11 razy, a także nazwa *Maryla*, którą nadano 10 obiektom noclegowym. Często występuje użycie we wtórnej funkcji chrematonimów form nieoficjalnych imienia (deminutywnych i hipokorystycznych oraz augmentatywnych): *Marychna* (5 obiektów), *Marylka* (4 obiekty), *Maryśka* (3 obiekty), *Marynka* (3 obiekty), *Mania* (2 obiekty), *Maryna* (1 obiekt) oraz *Marynia* (1 obiekt). Dużą frekwencją wśród onimów obiektów noclegowych wyróżniają się wyrażenia przyimkowe z użyciem imienia (zarówno w formie oficjalnej, jak i derywatu od danego imienia) oraz przyimka *u* (46 obiektów); do najliczniejszych należy nazwa *U Marysi*, identyfikująca 16 obiektów noclegowych.

Struktura nazw obiektów noclegowych jest przejrzysta. Trudniejsze, a niekiedy wręcz niemożliwe jest dokładne określenie motywacji badanych nazw, ustalenie ich pochodzenia. Dobór imienia występującego w nazwie bywa przy-

padkowy, ale wiele nazw jest motywowanych w sposób bezpośredni czy pośredni. Najczęściej imiona (lub formy pochodne) wykorzystane przy tworzeniu chrematonimów mają motywację realistyczną.

Odantroponimiczne onimy obiektów noclegowych pełnią kilka funkcji, oprócz podstawowej funkcji nominatywnej i identyfikacyjno-dyferencyjnej (polegającej na nazywaniu dla odróżnienia podobnych desygnatów), głównie są to: posesywna (dzierzawcza), pamiątkowa, prestiżowa i reklamowa.

Omawiane nazwy niejednokrotnie związane są z imieniem właścicielki, np. *Dom Gościnny „U Marii”* (właściciel: Maria Kułakowska), *Willa „Marie”* (właściciel: Maria Lelito), *Dom Gościnny „U Marysi”* (właściciel: Maria Jońca), *Pokoje Gościnne „U Marysi”* (właściciel: Marianna Hałaj), *Pokoje Gościnne „U Maryli”* (właściciel: Maryla Szalewska), *Dom Wczasowy „Maryla”* (właściciel: Maria Mienik), *Pensjonat „U Mani”* (właściciel: Maria Jachymiak), *Gospodarstwo Agroturystyczne „U Mani”* (właściciel: Maria Brych). Ich zadaniem jest identyfikacja obiektu z prowadzącą go osobą. Pełnią zatem prymarnie funkcję posesywną (dzierzawczą).

Odmianą motywację mają nazwy, które utworzono od imienia żony, córki czy innych bliskich osób twórcy chrematonimu, np. *Willa „Marychna”* (właściciele: Maria i Leon Dropek), *Willa „Marychna”* (na cześć zmarłej córki właściciela Feliksa hr. Łubieńskiego). Nazwy tego typu pełnią funkcję pamiątkową.

Niejednokrotnie kreatorzy chrematonimów sięgają po imiona zakorzenione w kulturze narodowej, a nawet światowej, po imiona historyczne, uznając je za atrakcyjne, np. *Marysieńka*, *Maria Antonina*. Takie nazwy uzyskują motywację prestiżową, a przez swoje nawiązania stają się składnikiem kultury. Niekiedy stosuje się obce formy imion, kojarzące się z wytwornością, np. *Marie*.

Istnieje duża grupa nazw obiektów noclegowych w postaci imion żeńskich, które nie są związane ani z osobą właściciela obiektu, ani z bliskimi właścicielowi kobietami. Na ogół są one jednak starannie wybierane. Nazwa jest bowiem swoistym komunikatem reklamowym, powinna więc zainteresować i nakłonić potencjalnego gościa do skorzystania z oferty pobytu w danym miejscu. Musi oddziaływać na odbiorcę, budząc pozytywne skojarzenia. Jej umiejętne dobranie jest zatem niezwykle ważne. Nazwy tego typu pełnią funkcję pragmatyczną (perswazyjno-reklamową, ekspresywną, impresywną) przejawiającą się w oddziaływaniu na odbiorcę.

W nazewnictwie obiektów noclegowych znaczny udział mają ekspresywne formy imion, formy deminutywne i hipokorystyczne, co pokazuje zaprezentowany materiał. Często w funkcji chrematonimów występują piśmiotliwe formy typu *Marysieńka* czy nacechowane emocjonalnie, np. *Maryśka*. Użycie w nazwie nieoficjalnej formy imienia, formy spieszczonej, jak np. *Marysia*, *Marylka*, *Marynia*, *Mania*, powoduje, iż nazwa niesie ze sobą miłe skojarze-

nia, nabiera bardziej swojskiego, rodzinnego charakteru. Sprzyja temu również użycie w nazwie wyrażenia z przyimkiem *u* oraz imieniem, zarówno w wersji oficjalnej (*U Marii*, *U Maryli*, *U Maryny*), jak i spieszczonej (*U Marysi*, *U Marysiénki*, *U Maryni*, *U Mani*). Tego typu nazwy sprawiają, że dany obiekt postrzegany jest jako przytulny, gościnny, tym samym zachęcając do nocowania w nim.

LITERATURA

- Breza, E. (1998). Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonimy). W: E. Rzetelska-Feleszko (red.), *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. Warszawa–Kraków: Tow. Naukowe Warszawskie–Wyd. IJP PAN, s. 343–361.
- Davidziak-Kładočna, M. (2010). „Chata tylko dla Ciebie”, czyli o strategiach reklamowych w nazwach obiektów noclegowych. W: R. Łobodzińska (red.), *Nazwy własne a społeczeństwo*. T. 2. Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem, s. 311–322.
- Davidziak-Kładočna, M. (2010). Współczesne tendencje w nazewnictwie domów noclegowych w polskich górach. *Poradnik Językowy*, z. 5, s. 37–50.
- Gaczyńska-Piwoarska, H. (2005). Nazwy pensjonatów i domów wczasowych w Karkonoszach. W: R. Łobodzińska (red.), *Z najnowszych tendencji w polskim nazewnictwie*. Łask: Oficyna Wydawnicza Leksem, s. 99–107.
- Gałkowski, A. (2011). Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, francuskim, włoskim. Wyd. 2. Łódź: Wyd. UŁ, s. 336–338.
- Gałkowski, A. (2015). Funkcja marketingowa chrematonimów w przestrzeni gospodarczej. W: I. Sarnowska-Gieffing, M. Balowski, M. Graf (red.), *Funkcje nazw własnych w kulturze i komunikacji*. Poznań: Instytut Naukowo-Wydawniczy „Majuscula”, s. 171–180.
- Kosyl, C. (1981). Z problematyki nazw willi, pensjonatów i domów wczasowych. *Onomastica*, XXVI, s. 103–118.
- Król, M. (1996). O funkcjach imion osobowych we współczesnej polszczyźnie. *Poradnik Językowy*, zesz. 10, s. 57–68.
- Małec, M. (1996). O imionach i nazwiskach w Polsce. *Tradycja i współczesność*. Kraków: TMJP.
- Małec, M. (1998). Imiona. W: E. Rzetelska-Feleszko (red.), *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. Warszawa–Kraków: Tow. Naukowe Warszawskie–IJP PAN, s. 97–119.
- Małec, M. (2001). Imię w polskiej antroponimii i kulturze. Kraków: DWN.
- Rzetelska-Feleszko, E. (1998). Zmiany cywilizacyjne a zmiany nazewnicze. W: E. Jakus-Borkowa, K. Nowik (red.), *Najnowsze przemiany nazewnicze*. Warszawa: Energeia, s. 33–38.
- Siwec, A. (2001). Z problematyki badań nad nazwami placówek handlowo-usługowych w Lublinie. W: A. Cieślíkowa, B. Czopek-Kopciuch (red.), *Toponimia i oronimia*. Kraków: Wyd. Naukowe DWN, s. 383–393.
- Skowronek, K., Rutkowski, M. (2004). *Media i nazwy*. Kraków: Lexis.
- Wajda, L. (1973). Nazwy willi w Zakopanem. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Językoznawcze*, 2, s. 179–189.

SUMMARY

THE NAME *MARIA* AND ITS DERIVATIVE FORMS IN CONTEMPORARY POLISH CHREMATONYMY
(AS EXEMPLIFIED BY HOTEL NAMES, HOLIDAY PARKS, VILLAS, LODGES, PRIVATE
AND AGROTOURIST QUARTERS, GUEST ROOMS ETC.)

This paper examines the secondary use of the name *Maria* and its derivative forms in the names of guest accommodations, so-called utility (usage) chrematonyms. It also discusses the creation of this category of chrematonyms derived from personal names, as well as their function.

One of the ways in which chrematonyms are created is through the use of female names, both in their full and derivative (diminutive, hypocristic, augmentative) forms. They appear in two forms of inflection: the nominative and the genitive of the singular. The author distinguishes three categories in the analysis of onyms created from the name *Maria* and its derivatives: 1) names created from the full, official name (certificate) e.g. *Maria*, *Maryla*, *Maryna*; 2) unofficial, derived names (created with suffixes: diminutive and hypocristic forms, positively valued, usually with suffixes *-ka* (also with extension *-eń-ka*), *-sia*, *-'a*, e.g. *Marylka*, *Marynka*, *Marysia*, *Marysieńka*, *Marynia*, also augmentative forms e.g. *Marycha*); 3) composite names in the form of prepositional phrases e.g. *U Marii*, *U Marysi*, *U Marysieńki*, *U Marychy*, *U Maryli*, *U Marylki*, *U Maryny*, *U Maryni*, *U Mani*, names with the structure of multi-word expressions, most often connected with the conjunction *i* e.g. *Maria i Helena*, *U Marysi na Dolinie*, *U Marysi i Jacka*, and combinations consisting of a name with a numerical sign e.g. *Maria II*, *Maria 4*, *Maria 5*.

The names of guest accommodations perform various functions. Names of this type of objects are often associated with the owner's name, and primarily hold a possessive function by identifying the establishment with its owner. Names which were created from the name of a wife, daughter or other close relatives of the chrematonym creator perform a memorial function. Often, chrematonym creators use names rooted in the national culture or historical names, considering them to hold prestige e.g. *Marysieńka*, *Maria Antonina*.

There is a large group of names which are not related to the owner of the object nor with close female relatives. In general, they are carefully chosen for a specific advertising purpose, creating positive associations for potential guests. In such names, the use of unofficial, derivative forms provides guest accommodations with a homely character. The use of the preposition *u*, both in the official (*U Marii*, *U Maryli*, *U Maryny*) and the hypocristic versions (*U Marysi*, *U Marysieńki*, *U Maryni*, *U Mani*) provides connotations of hospitality and welcoming.

Key words: chrematonymy, anthroponymy, utility chrematonymy, structure and functions of accommodation places names